

TELEVİZYON REALİTY YARIŞMALARINDA ÇATIŞMA İÇERİKLİ KONUŞMA ANALİZİ: MASTERCHEF TÜRKİYE YARIŞMA PROGRAMININ İNCELENMESİ

Gülüzar SÖNMEZ¹

ÖZET

İnsanın var olduğu her ortamda iletişimin var olduğu gibi çatışma da vardır. Bireyler arası anlaşmazlıkları gösteren çatışma içerikli konuşmalar da bir iletişim biçimi olarak düşünülebilir. Farklı ortam ve durumlarda iletişim içinde bulunan bireyler anlaşmazlık durumlarında kendilerini ifade etmek için çatışma içerikli konuşmalarda bulunabilir. Çatışma içerikli konuşmaları incelemek amacı ile yapılan bu çalışmada; çatışma içerikli konuşmaların adımları, nasıl ortaya çıktıkları ve nasıl sürdürüklerine dair yöntem belirtilerek, televizyonda yayınlanan MasterChef Türkiye yarışmasındaki içeriklerden veri tabanı oluşturulmuştur. Veri tabanı oluşturulurken yarışma programından rastgele bölümlerden rastgele yarışma etapları seçilmiş ve yazılı hale getirilerek tüm metinler ek kısmında verilmiştir. Çatışma içerikli konuşmalar yöntem başlığı altında belirtilen her adım kısmında örnek olarak ortaya konmuş, incelenmiş ve içerik analizi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çatışma, İletişim Çatışması, Çatışma Adımları, Anlatı Yapısı, MasterChef Türkiye.

ANALYZE OF CONFLICTING SPEECHES WITHİN THE CONTEXT OF REALİTY SHOW CONTESTS: EXAMİNATION OF MASTERCHEF TURKEY

ABSTRACT

Everywhere human being exists, there is contradiction as well as communication. Speeches demonstrate conflicts inter individuals can be also considered as a way of communication. In case of disagreement, individuals who communicate with different individuals in different places may speak within a conflicting context. A database was created with MasterChef Turkey contents in order to examine speeches contain conflicts by explaining the methods of steps of speeches contains conflict, how they occur and how they apply. Database was created by choosing random challenges of random episodes and their written forms were given in the appendix. Speeches contain conflicts was put as an example in the paragraph of every single step which is under the title of method.

Keywords: Contradiction, Communication Conflict, Steps Of Conflict, Narrative Style, Masterchef Turkey

¹Anadolu Üniversitesi İletişim Tasarımı ve Yönetimi Anabilim Dalı, İletişim Tasarımı ve Yönetimi Doktora Öğrencisi, Eskişehir, guluzarsonmez@anadolu.edu.tr

GİRİŞ

İnsanlık tarihinin en eski dönemlerinden itibaren çatışma, tartışma, polemik, zıtlık, şiddet, savaş, anlaşmazlık, uyuşmazlık, kavga vb. çekişmeli durumlar yaşamın her döneminin önemli birer parçası olmuştur. İnsanların bir arada olduğu, etkileşimde bulunduğu her ortamda çatışma kaçınılmaz bir durumdur.

M. Afzalur Rahim (1992, s.69) bu durumu şu şekilde açıklamaktadır: “Bireyler, gruplar ve örgütler amaçlarını gerçekleştirmek için çalışırken diğer bireyler, gruplar ve örgütlerle sürekli bir etkileşim içinde olduğunu belirtir ve bu etkileşim sürecinde taraflar arasındaki ilişkilerde ve etkinliklerde uyuşmazlık ve tutarsızlık iki taraf arasında çatışmayı doğurduğunu söyler.”

Arnold, Boggs ve Cüceloğlu (akt. Akgün&Çam, 2007, s.208) ise “Çatışma”yı şu şekilde tanımlamaktadır: “En az iki taraf arasında, değer, fikir, inanç, ilgi, algı, kültürel faktörler, sosyal roller, ihtiyaçlar, iletişim becerileri yönünden farklılıklar olduğu durumlarda yaşanabilen, gerilim, engellenme, rekabet, değişiklik ve müdahaleler yaşanan durumlardır.”

“Çatışma, kavramının kullanımına bakıldığında, fiziksel şiddet içeren bir kavga, herhangi bir anlaşmazlık, uyuşmazlık ya da sözel olarak karşılıklı atışma, tartışma vb. durumlar çatışma olarak adlandırılabilir” (Karip, 2015, s.5). Gloning (akt. Karahan, 2009, s.12) ise, günlük yaşamda bireyler arasındaki anlaşmazlık ifadelerinin her yerde karşımıza çıktığını belirterek çatışmayı tanımlamıştır.

Wilmot ve Hocker (akt. Efeğil, 2015, s.19) çatışmayı, “uyumsuz hedefleri, kıt ödülleri algılayan ve diğer tarafların hedeflerine ulaşma biçimlerine müdahale eden, en az iki birbirine bağımlı taraf arasındaki mücadeleye” olarak tanımlanmıştır. Bumin (1990, s.53), “Birbirlerinin amaçlarına ulaşmasına açıkça düşmanlık gösteren veya müdahale eden iki taraf arasındaki bir tartışma ya da kavga”; Buzkan, Karcioğlu ve Kahya (2012, s.79) yaptıkları bir araştırmada, M. Afzalur Rahim’den “bireyleri veya grupları uyuşmazlığa ve anlaşmazlığa sürükleyen bir süreç”; Stephen P. Robbins ise, “bireyler arası, grup içinde ve gruplar arası düzeylerde amaç, algılama, düşünce ve inanç farklılıklarının yaşandığı her durumda ortaya çıkan evrensel bir kavram” şeklinde çatışma tanımları yapmışlar ve aktarmışlardır.

Grimshaw’ın, J. Samuel Coleman’dan aktardığı çatışma içerikli konuşmalar ile ilgili olarak (akt. Karahan, 2009, s.12.); “bu söylemlerin odak noktası genişleyebilir hatta unutulabilir, değişebilir, var olunan sosyal sınıf ya da toplumsal bariyerlerin ötesine geçebilir.” demektedir. Bu açıklamaya göre çatışma temelli konuşmalar, iletişimler çoğunlukla çözüme yönelik değildir ve bu çatışma temelli iletişim söylemleri sürekli olmayabilir, ayrı ayrı olaylardan meydana gelmiş olabilir. “Çatışma içerikli söylemler” nitelemesini Karahan (2009), “Bireyler Arasında Çatışma İçerikli Konuşmaların Söylem Çözümlemesi” makalesinde kullanmıştır.

Doğru kurulmayan, devam ettirilmeyen bir iletişim kişiler arasında çatışmalara neden olabilir.

“İletişim Çatışmalarının Nedenleri”ni Üstün Dökmen (2008, s.19), 11 maddede sıralamış ve bunları “Başlangıç Faktörü” adı ile tanımlamıştır. Konuşma, yazma, okuma, dinleme ve düşünme ile ilgili olan bu iletişim becerilerinin eksikliği, çatışmalarının ortaya çıkması neden olabilir. Bunlar; “Bilişsel, Algısal, Duygusal, Bilinçdışı Süreçleri, Kişisel İhtiyaçları, İletişim Becerisi, Kişisel Faktörler, Kültürel Faktörler, Roller, Sosyal ve Fiziksel Çevre, Mesajın Niteliğidir.

Karip (2015, s.77)’in Katz&Lawyer’dan aktarımı ile iletişim; “bilinçli ve bilinçli olmadan başka birini etkilemek için yapılan her şey” olarak tanımlanır: “İletişim en az iki kişi arasında sözel ya da sözel olmayan iletilerin sunulması ve alınması sürecidir. Bu süreçlerde taraflardan herhangi biri karşı tarafı etkilemeye çalışır.”

“Taraflar düşüncelerini, duygularını ya da bir bilgiyi sözcüklerle, ses tonuyla, fizyolojik görünüm, hareket ve duruşlarıyla karşı tarafa iletmeye çalışır. İletişimde maksat bir anlamı karşıdaki kişiye aktarmaktır. Bu aktarım karşı tarafa anlamlı sözcüklerle veya beden diliyle iletmeye çalışılır. Sözcüklere veya fizyolojiye yüklenen anlamın karşı tarafa aktarılmasında ileti, karşı tarafın algısı, filtreleme ve engellerden geçerek hedefine ulaşır” (akt. Karip, 2015, s.77, Gürgen, 1997’den alıntı).

İletişim sürecinin etkili bir biçimde işleyebilmesi için tarafların 3 temel yeterliliğe sahip olması gerekir. Katz&Lawyer (akt. Karip, 2015, s.80); iletişimde çatışmanın nedeni, yıkıcı bir nitelik kazanması ve çatışmanın artması temelinde bu 3 alandaki yeterlilik düzeyinin düşük olmasından kaynaklanır:

- Sonucu düşünme
- Esneklik
- Farkında olma

Her çatışma durumunda taraflar birbirinden farklı düşünür ve hisseder. Problem kimin düşüncesinin doğru, kimin düşüncesinin yanlış olduğu değildir. İletişim yetersizliği, çatışmaların ortaya çıkmasına ve çatışmaların şiddetinin yoğunlaşmasına neden olabilir.

Çatışma söylemi, genellikle iletişimi yıkan ya da sekteye uğratan bir söylem olarak görülür. Buna rağmen çatışmalar taraflar arasındaki iş birliği sonucu da ortaya çıkabilir. Kişilerin çatışmaya girmek ya da onu devam ettirmek ile ilgili iki kilit noktası vardır: Saygınlık ve yetkinlik.

Bu çerçeveden yola çıkarak Wood&Kroger ((1994, akt. Karahan, 2009, s.15); “iletişim ortamlarında yaşanan anlaşmazlıkların kişilerin olumlu/olumsuz yüzünü tehdit etmesinden dolayı çatışma içerikli konuşmaların gizil olarak saygınlık zedeleyici davranış” niteliğinde düşünülmesi gerektiğini ifade ederler.

İnceleyeceğimiz yarışma programında da stres ve rekabet temelli bir iletişim ortamında bireylerin kendi saygınlıklarını korumak adına çatışmacı bir iletişime başvurup vurmadıkları, çatışma içinde buldukları kişilerin saygınlıklarını hedef alıp almadıkları tespit edilmeye çalışılmıştır.

ARAŞTIRMANIN AMACI

Televizyon tüm dünyada herkese aynı anda ulaşmayı sağlayan en etkili kitle iletişim araçlarından biridir.

Türkiye’de televizyon kanallarında, yarışma programlarının sayısı ve türleri son dönemde bir hayli artmıştır. Bu programlar bilgi yarışmalarından ses yarışmalarına, gelin-kaynana yarışmalarından fiziksel dayanıklılık yarışmalarına, oyunculuk yarışmalarından yemek yarışmalarına kadar çok farklı tür ve sayıdadır.

Realty yarışma programları, genellikle en çok izleyicinin ekran başına olduğu saatlerde yayınlanır ve geniş bir izleyici kitlesine seslenir. Hatta bu yarışmalar içerik, konuşmalar ve katılımcıların hikayeleri ile sosyal medyada ve haber programlarında gündeme gelerek, tartışma konusu da olabilmektedir.

Metin Ersoy, “Televizyon Şovları ve Nefret Söylemi” (Erişim: 22.12.2019) başlıklı yazısında televizyon yarışmaları ve çatışma durumunu şu şekilde açıklar; “Yarışma programlarının içerisinde çatışma, negatiflik ve ötekileştirici söylemler üst seviyede yaşanmaktadır. Yarışmalar ödül ve eleme formatına göre düzenlendikleri için hem yarışmacılar arasında ciddi

bir rekabet ve çatışma ortamı yaratılmakta hem de o stres ile ortaya çıkabilecek durumlar ekranlara taşınmaktadır. Çatışma bu programlar için reyting ile eş değer görülmektedir.”

Yarışma programları anlatı yapılarını oluşturan temel unsurlardan biri ‘merak uyandırmak’tır (Yıldırım, 2007, s.23). Programların içinde anlatı yapısı olarak sunulan sorun, düğüm, tartışma/çatışma ve çözüm ilişkisi bakımından izleyici için ilginçtir. İzleyici konumundaki kişilerin ilgisini çekeceği düşünülen olay, durum ve çatışma, formatın uygun olduğu şekilde ya iki grup ya iki yarışmacı ya da uzman jüri yarışmacı arasında geçen bir olay üzerinden gerçekleştirilir. Oluşturulan çatışmanın çözümlenmesi anına duyulan merak, izleme refleksini ortaya çıkarır. (Yıldırım, 2007, s.23).

Bu bilgilerden yola çıkarak yaptığımız çalışmanın amacı, bu rekabetçi ortamda ortaya çıkan çatışma içerikli konuşmaların tespiti ve incelenmesidir. Çalışma ile prime time kuşağında yayınlanan, reytinglerde birçok eğlence içerikli dizi, program ve yarışmaya göre ilk sıralarda yer alan MasterChef Türkiye yarışma programında yaşanan söylem çatışmaları tespit edilmeye çalışılacaktır.

Çatışma içerikli konuşma kapsamında reality yarışma programlarında karşıdaki kişiye saldırma, rakibini küçük düşürme, saygınlığı zedeleme, şikâyet etme, karşı tarafın art niyetleri olduğunu ifade etme, ötekileştirme, negatifik gibi durumların tespiti ve söylemler üzerinden oluşturdukları çatışmaların analizi incelenecektir.

ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Televizyon günümüzde popüler kültür bakımından oldukça büyük bir rol üstlenen kitle iletişim aracıdır. Ülkemizde, wearesocial.com sitesindeki verilere göre, nüfusun %99’undan fazlasının hanesinde televizyon vardır. Her hanede en az bir televizyon bulunur ve genellikle onu izlemek için sayısız saat harcanır. İnsanların televizyonda gösterilen etkinlik ve davranışları örnek almaya başladıkları ise yıllardır yapılan araştırmalarla ortaya konmuştur.

Televizyonlardaki yarışma programlarında izlenen halktan bireyler, televizyon yıldızları gibi insanların nasıl davranışlara sahip olmaları gerektiğine dair izleyicilerin zihinlerine bir imaj yerleştirilir. Bu nedenle, izleyicilerin televizyondaki bireyler gibi davranmaya çalışmaları kaçınılmaz bir durumdur. Televizyonda en çok izlenen programlardan biri olan yarışma programı MasterChef Türkiye’de de halktan kişiler olan yarışmacıların birbirlerine karşı çatışmacı tavırları, program esnasında rakiplerine karşı çatışma içerikli konuşmaları izleyenler için örnek oluşturma konumundadır. Çalışmanın problemi bu durumun analizi yapılarak çatışma içerikli konuşmaların belirlenmesidir.

“Televizyon reality yarışmalarında çatışma içerikli konuşmaların yapılıp yapılmadığının tespit edilmesi” ve “bu çatışmanın nasıl ve ne kadar yer aldığı, rekabet ve stres durumunda ne kadar öne çıktığının, anlatı yapısı içinde ne kadar yer verildiğinin incelenmesi” amaçlarından yola çıkarak çalışmada şu sorulara cevap aranacaktır:

MasterChef Türkiye yarışma programında;

1. Çatışma içerikli söylem var mıdır?
2. Çatışmanın çıkış noktaları nelerdir?
3. Çatışma taraflarının dışındaki “hakem/jüri” konumundaki kişi çatışmayı nasıl yönetmektedir?
4. Rakipler arasında birbirlerini küçük düşürme, saygınlığı zedeleme, karşı tarafın art niyetleri olduğunu ifade etme, ötekileştirme gibi durumlar yaşanmakta mıdır?

Bu sorular ışığında çalışma, çatışma içerikli konuşmalar kapsamında; MasterChef Türkiye yarışmasının rekabetçi ortamında ortaya çıkan çatışma içerikli konuşmaların tespit edilmesi, incelenmesi ve analizini yapmaktadır.

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Çatışma ile ilgili literatür incelendiğinde, çatışmanın kaçınılmaz olduğu ve gerek örgüt gerekse toplumsal yaşamın bir gerçeği olduğu görülmüştür. “İnsanların etkileşim halinde olduğu her ortamda çatışma kaçınılmaz bir olgudur. Çatışma psikolojik bir süreç olarak ya bireyin kendi içinde ya da bireyler arasında en az iki temel farklılığın uyuşmazlığı şeklinde tanımlanabilir” (Kavalcı, 2001).

“Kişiler arası ilişkilerde kaçınılmaz bir durum olan çatışma, birbirleriyle etkileşimde bulunan iki veya daha fazla kişi arasında uzlaşmaz hedefler, düşünceler, duygular ve davranışların varlığından kaynaklanır” (Akgün&Çam, 2007, s.209) İletişim çatışmalarını, kişiler arası anlaşmazlıkları gösteren zıtlıklar, polemikler ve tartışmalar şeklinde sayabileceğimiz iletişim biçimleri olarak sıralayabiliriz.

“Televizyon reality yarışma programlarındaki çatışma içerikli konuşma analizi” çalışmamızda televizyon yayın akışında yayınlanan yarışma formatındaki programlardaki “çatışma içerikli konuşmalar”ın yaşanan bu kişiler arası çatışmalardan, rekabet ortamı ve stres faktöründen doğduğu düşünülmüştür. Rekabet ve stres ortamında yarışmacılar, iletişimlerinin temelinde çatışmalara yer verir. Yaşanan bu çatışmaların, reyting oranlarına ve televizyon izleme oranlarına dair yapılan araştırmalardan yola çıkarak günün önemli bir bölümünde büyük kitleye ulaştığı varsayılır.

Belirtilen incelemelerin ışığında bu çalışma ile yarışma programlarında çatışma içerikli konuşmaların varlığının, nasıl ortaya çıktığının, devam ettiğinin ve ne kadar yer aldığının tespit edilmesinin bu alanda bulunan az sayıdaki çalışma kaynağına katkı sağlaması ve yeni yapılacak çalışmalar için yol gösterici olması beklenmektedir.

Ayrıca, ülkemizde yapılan çalışmalarda, TV reallity şovları, çatışma, söylem çalışmaları üzerine ayrı ayrı birçok alan yazınsal çalışma bulunmasına rağmen çatışma içerikli konuşmalar üzerine yapılan çalışmalar çok az bulunmaktadır. Özellikle çatışma konusu genellikle örgütsel yapılarda yoğun olarak çalışılmış bir konu olmasına rağmen iletişim alanındaki çalışmalar azdır. Bu çalışma, bu alanda ileride yapılacak çalışmalara kaynak oluşturması açısından önem arz etmektedir.

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Çalışmada, televizyonda yayınlanan reallity yarışma formatındaki programlarda çatışma içerikli konuşmaların nitel araştırma yöntemi ile analizi yapılmıştır. Televizyonda gerçekleşen yarışmalarda kişiler arası çatışmaları gösteren konuşmalara yönelik inceleme yapılan çalışmamızda, söylemlerde iletişim çatışmasının nasıl ortaya çıktığına ve nasıl devam ettiğine ilişkin olarak analiz yöntemi ve veri tabanı oluşturulmuştur.

Çalışmanın veri tabanını televizyonda yayınlanan MasterChef Türkiye yarışmasından rastgele bölümlerden rastgele yarışma etapları seçimlerinden derlenen ve metinsel hale getirilen, iletişim çatışmasını gösteren konuşmalardan oluşmuştur.

Bu konuşmalar, yarışmaların genel doğası olan rekabetçi bir ortamda kişilerin kullandıkları çatışmacı dil için analitik bir yaklaşım temel alınarak kullandıkları adım çeşitleri, anlaşmazlık gösteren söylemler ve katılımcıların takip etikleri iletişim ilkeleri açısından incelenmiştir. Hazırlanan konuşmalar Karahan(2009)'ın Gloning'den aktardığı çatışma adımları çerçevesinde çatışma gösteren söylemler vurgulanarak ele alınmıştır.

ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırma çalışmasının veri tabanını oluşturacak MasterChef Türkiye adlı yarışma programından rastgele seçilmiş bölümlerde oynanan etaplardaki konuşmalarda çatışma gösteren söylemler vurgulanarak incelenmiştir. Araştırma, rastgele 3 farklı bölümden rastgele 3 yarışma etabının seçimi ve bu bölümlerdeki konuşmalar ile sınırlandırılacaktır.

REALTY YARIŞMA PROGRAMLARI VE MASTERCHEF TÜRKİYE YARIŞMASI

Türkiye’de televizyon kanallarında reality yarışma programlarının sayısı ve türleri bir hayli artmıştır. Bu programlar bilgi yarışmalarından ses yarışmalarına, gelin-kaynana yarışmalarından fiziksel dayanıklılık yarışmalarına, oyunculuk yarışmalarından yemek yarışmalarına kadar çok farklı sayıda ve türdedir.

Bu yarışmalarda Ali Murat Kırık’ın (2018) belirttiği gibi; “rekabet, en iyi olma arzusu ve ön plana çıkabilme isteği yer almaktadır. Bu durum yarışma programlarının Türkiye’de yaygınlaşmasına neden olurken, yerli ve yabancı birçok format her yaştan her kesimden izleyici tarafından yoğun ilgiyle seyredilmeye başlanmıştır.”

Britanya’da yayınlanan ve birçok farklı ülkede uyarlaması yapılmış olan “MasterChef” yarışma formatının lisanslı uyarlaması olan “MasterChef Türkiye” hafta içi 3 gün 20:00-00:00 saat aralığında, “Reality Show” formatında TV8 kanalında yayınlanmaktadır. Program başladığı zamandan bu zamana farklı yayın periyotları izlediği gözlemlenmiştir: Başlangıçta 2 gün olarak yayınlanan program devam eden zamanlarda 3 güne çıkmış, daha sonra 4 gün, bazı haftalar 5 gün yayınlanmıştır.

Çalışma için, MasterChef Türkiye yarışma programından veriler toplanmıştır. “Yemeklerini yarıştıran” yarışmacı bireyler arasındaki söylem çatışmaları, bu programların dinamiklerini ve çalışmamızın amacının temelini oluşturmaktadır.

Bu programın temelinde her yarışma programının ortak dinamikleri olan ödül ve eleme formatı geçerlidir. Program boyunca katılımcılar ödülü, kaptanlığı, dokunulmazlığı vb. kazanma durumlarını elde edebilmek için görevlerini bireysel ya da grup olarak yerine getirirler ve bu yarışmalar gerçekleşirken kameraların varlığına rağmen hem aynı ortamda hem de ayrı değerlendirme çekim ortamlarında sık sık çatışma içerikli konuşmalar geliştirirler.

Yarışmaların anlatı yapısı, sinema ve tiyatro anlatı yapısından etkilenen televizyon anlatı yapısı ile şekillendirilebilir. Klasik anlatı yapısı temel özellikleri itibariyle sorun, çatışma ya da bilmecenin çözüme doğru ilerleyen, neden sonuç ilişkisinin kurulduğu çizgisel bir yapıya sahiptir.

Orlando Jaquez’e göre; “insan davranışlarının modern bir belgeseli olarak işlenmesinden öte, Reality TV programlarını yeni bir öykü anlatma türü” olarak tanımlamak daha doğrudur. Bu bağlamda Reality TV programlarının anlatı yapısını Vladimir Propp’un anlatı kalıpları çerçevesinde ortaya koymak mümkündür. Bu formül kimi araştırmacılar tarafından realty programlarının anlatısının belkemiği olarak görülmüştür. (akt. Yıldırım, 2007, s.105)

TV8’de yayınlanan Masterchef Türkiye yarışma programı, Propp’un anlatı kuramından yola çıkılarak formülle analiz edilmiştir. (Tablo- 1)

Tablo-1: Masterchef Türkiye Programının Anlatı Yapısı

Proop'un Anlatı Yapısı	Masterchef Türkiye
------------------------	--------------------

1. Bir grup yarışmacı bir ödül için birbirleriyle yarışmak amacıyla bir araya getirilir.	Yarışmanın başlangıcı 16 kişinin katılımı ile gerçekleşir.
2. Bir çatışma yaratılır. Ödül anons edilir.	Yarışma kuralları ve 100 bin TL'lik para ödülü vardır.
3. Yarışmacılar iki gruba ayrılır.	Yarışmacılar her hafta değişen sayılarına göre bölünerek hem 2 grup halinde yarışır, hem de bireysel yarışmalar gerçekleşir.
4. İlk olarak iki takım her hafta bir kişinin elenmesi sürecini sağlamak için yarışır.	Gruplar arasında hafta içi 3 gün yarışmalar gerçekleşir.
5. Eleme bir oylama ya da kişisel olarak düşünceler ışığında gerçekleşir.	Kaybeden her grup 2 eleme adayı çıkarır. Haftanın son yayın günü eleme adayları arasında yapılan yarışma ile 1 kişi elenir.
6. Yarışmacı sayısı belli bir noktaya ulaştığında yeni bir oyun tarzı geliştirilir.	Yarışmacı sayıları azaldıkça grup olarak yarışmaların yerini, bireysel olarak birbirinden farklı birkaç yarışma formatı alır.
7. Finalde en büyük düello iki finalist arasında gerçekleşir.	Finale kalan 2 yarışmacı arasında final yarışması yapılır.
8. Kazanan (kahraman) belirlenir ve ödüllendirilir.	Kazananları 3 kişiden oluşan jüri belirlemektedir. Bunun yanı sıra farklı mekân çekimlerde jüriler yerlerini farklı kişilere bırakır.

MASTERCHEF KONSEPTİ VE YARIŞMA HAKKINDA BİLGİLER

Orijinal program formatı Britanya'ya aittir. 19production şirketi tarafından Türkiye'ye uyarlanmış, TV8 kanalında yayınlanmaktadır. Programın amacı, amatör aşçıların hünerlerini sergileyerek, birbirinden farklı ve zor etaplardan geçerek "Türkiye'nin en usta şefi" unvanını almaktır.

Masterchef Yarışma Konsepti (Britanya Versiyon) Britanya'da haftanın 4 günü yayınlanır 8 hafta sürer. Yarışmanın konseptini blog sitesi 'masterchefturkiyeyarismasi' sitesinde şu şekilde açıklıyor (2019): "İlk 4 hafta elemeler haftası ve her bir haftaya farklı 6 yarışmacı konuk olur, her haftada içlerinden sadece birisi çeyrek finalist olarak 5. hafta çeyrek finalde yarışmaya hak kazanır. 6. haftada ilk 4 haftanın elenen yarışmacılarından en iyisi yarı finalist olur. 5. ve 6. haftanın galibi yarı finalistler, 7. haftada kozlarını paylaşır. 8. hafta finalde de yarışmanın MasterChef'i belli olur."

Türkiye versiyonunda yarışma ön eleme değerlendirilmesinden geçmiş 16 kişi ile başlar. Britanya versiyonundan farklı olarak 2 değil 3 jüri bulunur. Her hafta bazen 3 bazen 4 olarak yayınlanan programda 1 kişi elenir ve bir sonraki hafta elenen kişilerin yerine ön elemeden ilk 16'ya girmemiş yarışmacılardan yenileri eklenir. 10 haftadan sonra yeni yarışmacı ekleme uygulaması son bulur ve 12 haftada 8 kişi yarı finalistler belli olur. 16 haftanın sonunda 4 kişilik çeyrek finalistler belirlenir. Bu 4 kişiden kalan 2 kişi arasında yapılacak final yarışması ile Türkiye'nin MasterChef'i seçilir.

MasterChef Türkiye'de bir günlük yarışmada farklı etaplarda farklı oyunlar oynanır. Bu oyunlar:

1. Kaptanlık Oyunu: Tüm yarışmacılar jürinin belirlediği bir konsept ve zamanda bireysel olarak yemek pişirir. 3 jürinin kararı ile yemeği en iyi pişiren kişi "Mavi Takım Kaptanlığı"nı kazanır. Bu kaptanlık tüm hafta yapılacak takım yarışmalarında beraber yarışacak ekibini seçme ve karşı takımın Kırmızı Takım kaptanını seçme imkânı sağlar. Bu etapta tüm yarışmacılar beyaz önlük giyer.

2. Takım Oyunları: Mavi ve Kırmızı olarak ayrılan takımlar ikinci aşama olarak takım yarışmalarını gerçekleştirir. İlk günkü takım yarışmasının kazananı jüri tarafından verilen MasterClass özel eğitimlerini alır. Diğer günlerde kazananlar eleme aşamasına geçmezken kaybeden takım eleme için aday çıkaracakları yarışlara geçerler. Bu etapta yarışmacılar ekip olarak bir farklı konseptlerde farklı bölgelerin yemeklerini birden fazla çeşit olarak hazırlarlar. Yarışma iç çekimlerde sabit 3 jürinin oylama yaptığı ya da dış çekimlerde gidilen yerde belirlenen kişilerin jüriye yaptığı oylamalarla kazananlar belirlenir. Bu yarışmalarda mavi takım yarışmacıları mavi, kırmızı takım yarışmacıları kırmızı önlük giyer.

3. Dokunulmazlık Oyunu: Takım yarışlarında kaybeden takım yarışmacıları kendi aralarında bireysel olarak yarışarak 2 eleme adayı belirlerler. Jürinin özel olarak seçtiği her hafta daha da zorlaşan bir yemeği yarışmacılar verilen sürede hazırlayarak jüriye sunar. Jürinin seçimi ile bir yarışmacı dokunulmazlık kazanır. Dokunulmazlık kazanan yarışmacı ekibinden bir kişinin ismini vererek 1. eleme adayını belirler. İkinci eleme adayını belirlemek için "oylama etabına" geçilir.

4. Oylama Etabı: Bu etapta kaybeden takım, dokunulmazlık oyunundan sonra 1 eleme adayı belirlenmesi sonrası 2 adayı belirlemek için oylama yapılır. 2 oy kullanma hakkı olan her yarışmacı sırası ile isimleri önceden yazdıkları kağıtları açıklarlar. Buradaki en net şart dokunulmazlık oyununu kazanan yarışmacı ve 1 eleme adayı yarışmacının isimlerini yazamaz. En çok oy alan kişi 2. eleme adayı olur. Oylarda beraberlik olması durumunda takım kaptanı 2. eleme adayını berabere kalan isimlerden birini seçerek belirir.

5. Eleme Oyunu: 3 günün sonunda oynanan oyunlarla seçilmiş eleme adayları bireysel olarak jüri tarafından belirlenmiş yemeği verilen zaman aralığında pişirir. Jürinin tadım yapmasından sonra onların kararı doğrultusunda en iyi tabaktan en kötü tabağa sıralaması ile elenecek kişiyi belirlenir.

Tüm bu etaplarda bireysel açıklamalar, takım içindeki konuşmalar, yarışma esnasında birbirine söylenen sözler, eleme adayı seçimi sırasındaki konuşmalar rekabet, stres ve yarışma ortamında yer yer çatışmacı bir şekil almaktadır.

YÖNTEM

Bu çalışmanın amacı diğer bölümlerde belirttiğimiz rekabetçi bir ortam sunan MasterChef Türkiye yarışmasında çıkan çatışma içerikli konuşmaların incelemesidir. MasterChef Türkiye yarışmasının rastgele bölümlerden rastgele yarışma etapları seçilmiş ve bu etaplardaki yarışmacıların konuşmaları veri tabanını oluşturmuştur.

Seçilen programlar:

- 17 Eyl 2019 - MasterChef Türkiye 14.Bölüm/Bireysel Dokunulmazlık Etabı
- 18 Eyl 2019 - MasterChef Türkiye 15.Bölüm/Eleme Oyalaması
- 28 Eki 2019 - MasterChef Türkiye 37.Bölüm/Kaptanlık Oyunu Etabı

Yarışma, bir kitle iletişim aracı olan televizyonda gösteriliyor olmasına rağmen yarışmanın kazananı "Türkiye'nin en iyi şefi" unvanını ve para ödülünü alır. Yarışmacılar alacakları unvan ve para ödülünün yanı sıra yarışmadan sonra sektörde iyi bir kariyer edinebilmek amacı ile de yarışır. Bu amaçla yaptıkları yemekleri jüriye beğendirmek için ciddi bir rekabet içine girerler. Program boyunca yarışmacılar bahsedilen itibar ve ödülleri kazanmak amacı ile kendilerine verilen görevleri yaparlar.

Yarışmacılar belirtilen bu süreç boyunca kameraların varlığına rağmen birbirileri ile çatışma odaklı konuşmalar yapmışlardır. Yarışmacıların bu konuşmalarda çatışmayı belirleyen ifadeleri Glonning'in belirttiği adımlara göre değerlendirilmiştir.

Glonning (akt. Karahan, 2015, s.15) akademik tartışmaları çatışma içerikli konuşmalar olarak kabul etmiş ve konuşmaları değerlendirmek için aşağıda verilen kişiye ilişkin adımları önermiştir:

- “1. Adım: Saldırgan adımlar
 - 1.a. Aşağılayıcılar
 - 1.b. Küçültücü Suçlamalar
2. Adım: Tartışmacı adımların saygınlığı tehdit edici gizil gücü
3. Adım: Dinleyiciye/hakeme/egemen güce hitap etme
4. Adım: Kişisel (art)niyetler olduğunu söyleme
5. Adım: Bilgi düzeylerine ilişkin adımlar ve zıtlıkların dinamikleri
6. Adım: Açık bir şekilde sözünü geri alma
 - 6.a. Tavizler
 - 6.b. Yeniden düzenlemeler
7. Adım: Duyguların ve kişisel değerlendirmelerin belirtilmesi
8. Adım: Duygulara ve değerlendirmelere saplanıp kalma”

Glonning'in önerdiği bu analiz adımları çerçevesinde veri tabanımızı oluşturan yarışma içindeki iletişimlerin çatışma gösteren ifadeleri belirlenerek incelenmiştir.

Konuşmalar metin haline getirilirken isim verilmemiş, jüriler için Jüri1-2-3 isim ilk harfi; yarışmacılar bireysel olarak kaç kişilerse masalarda yer alma sıralamasına göre Yarışmacı1-2-3... isim ilk harfi; takımları olarak yarıştıklarında ayırt etmek için de Kırmızı Takım için KT, Mavi Takım için MT ifade kullanılmıştır. Aynı isimdeki yarışmacıları ayırt etmek için isimlerindeki ikinci sessiz harf dikkate alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu kısmında MasterChef Türkiye yarışma programında katılımcı yarışmacıların yarışmaları gerekli olan etaplar esnasında birbirleriyle ya da jüri ile yaptıkları konuşmaların, değerlendirmelerin yanı sıra format gereği dış çekimlerde yaptıkları değerlendirme ve konuşmalar da değerlendirmeye alınmıştır. Örnek olarak ele alınan veriler dipnot kısmında yayın tarihi, hangi bölüm ve etap olduğu belirtilmiştir.

1. Adım: Saldırgan Adımlar:

1.a. Aşağılayıcılar: Bu adım saygınlık zedeleyici adımdır. Burada birey, karşısındaki kişiyi özellikle incitmeye yönelik hareketlerde bulunur. Aşağılayıcı bir şekilde karşısındaki kişiyi ya

da kişileri küçültmek için farklı yollara başvurur. Söz konusu hareketler rakibin zihinsel kapasitesine, inançlarına, kişiliğine ya da eylemlerine yönelik olabilir.

Örnek 1'de² Yarışmacı-6/S, Yarışmacı-11/K'nın "yeterliliği" ile ilgili vurgu yapmakta, kendisinin bir önceki yarışmada gösterdiği performansı sorgulamakta ve "iyi planlama yapmama, işi başkalarına yaptırma, boş özgüvene sahip olma" gibi yeterliliğine dair eksik durumlarını vurgulamaktadır.

Örnek-2'de³ Yarışmacı-4/MS, diğer yarışmacıları hedef alarak "Sinsi" olduklarını vurgulamakta saygınlıklarını zedeleyecek bir ifade kullanmaktadır. Diğer yarışmacıların kendinden farklı olarak "dürüstlük" konusunda yetkin olmadıklarını belirtmektedir.

Örnek-3'de⁴ MT.Yarışmacı-7/Y, takım arkadaşı yarışmacılardan biri için "sorumluluk almadığını" ifade etmekte ve ayrıştırıcı bir konum olarak "Jet Sosyete" sıfatını yakıştırmaktadır. Bu şekilde hedef aldığı takım arkadaşı yarışmacının saygınlık konumuna saldırarak izleyicilerin gözünde onu sorumsuz ve kibirli olarak çizmeye çalışmaktadır. Takım kaptanı için ise "liderlik" pozisyonunu sorgulayarak kaptan konumundaki kişinin doğru ve etkin karar alamadığını ifade etmektedir. Konuşmasının sonunda ise bir diğer takım arkadaşının yarışma esnasında yaptığı hatayı dile getirerek o yarışmacının da "yetersiz ve bilgisiz" olduğunu öne sürmektedir.

1.b. Küçük Düşürücü Suçlamalar: Saldırgan adımların ikinci türü de küçük düşürücü suçlamalarda bulunmaktır. Rakibin yalancı olduğunu, dikkatsiz olduğunu söylemek gibi. Burada amaç rakip karşısında zafer kazanmaktır.

Örnek 4'de⁵ KT.Yarışmacı-1/EK, elemeye göndereceği takım arkadaşını söylemeden takım arkadaşlarından KT.Yarışmacı-2/ED ile karşılıklı küçük düşürücü suçlamalarda

² Örnek-1: MasterChef Türkiye/37.Bölüm, Kaptanlık Oyunu Etabı, 28 Ekim 2019.

Yarışmacı-6/S: Bana döneceğini biliyordum. Şefim, cevap bile vermek istemiyordum. Ben özgüven çok severim ama içi boş bir özgüven. Bana geçen hafta dedi ki; 'Ne yaptın sen, 3 tane yemeği yapamadın.' dedi. Evet, ben o yemeklerde başarısız oldum. Fakat ben birden çok yemek yapmaya çalışıyorum. Kaptana orada birçok şeyde yardımcı olduğum için, kendi yemeğime konsantre olmadığım için sıkıntı oldu. Ama Yarışmacı-9/K ne yaptı? Hamsiyi başkası ayıkladı, içini Yarışmacı-5/MR yaptı, kızartmasını Yarışmacı-10/EK yaptı. Çorbada da aynı oldu. Mercimeği koydun suyunu ayarlamamışsın. Havucunu patatesini Yarışmacı-3/G'ye doğratmışsın, sosunu Yarışmacı-7/C yapmış, 'Mercimek çorbası yaptım, çorbama sahip çıkıyorum.' diyor. Ben başarılı insanı sonuna kadar takdir ederim, ama bir şey göremediğim için bana onun boş özgüveni bir şey ifade etmiyor.

³ Örnek-2: MasterChef Türkiye/37.Bölüm, Kaptanlık Oyunu Etabı, 28 Ekim 2019.

Yarışmacı-4/MS: Şefim, ben kimse gibi sinsi değilim. Buradaki arkadaşlara söylüyorum, içerde de söyledim. İnsanların ben şuna dikkat etmelerini istiyorum. Benim için özellikle net söylüyorum; bana sarf ettikleri kelimeleri iyice seçmeleri lazım. Seçemiyorlarsa o kelimelerin bedeli pota... Ben net söylüyorum. Ben bugün Yarışmacı-2/E'ye söyledim. Yarışmacı-2/E'nin bana söylediği laflar çok saçma geldi açıkçası, beni rahatsız etti mi? Etti. Yarışmacı-2/E'yi potaya göndereceğim. Arkasına Yarışmacı-5/MR'yi göndereceğim, inşallah. Ondan sonra Yarışmacı-11/K geliyor. Bunlar hedef... Plan yapmıyorum aslında ben de isteklerim.

⁴ Örnek-3: MasterChef Türkiye/14.Bölüm, Dokunulmazlık Oyunu, 17 Eylül 2019.

MT.Yarışmacı-7/Y: Birincisi sorumluluk alacam deyip de sorumluluk almayan Jet Sosyete MT-Yarışmacı-1/S, ikincisi kaptanımız MT.Yarışmacı-6/C ahtapot onun yüzünden pişmedi. Biz de (MT.Yarışmacı-5/MS ve kendisi) aldık onu ketila attık, amatörlik yani. Üçüncüsü tabii ki MT.Yarışmacı-3/G... Şambalının içine krema koyuyor. Orada 3 kilo yoğurt var. Hiç demiyor ki, 3 kilo yoğurdu niye buraya koydular, arkadaş?

⁵ Örnek-4: MasterChef Türkiye/15.Bölüm, Eleme Oylaması, 18 Eylül 2019.

KT.Yarışmacı-1/EK: Benim arkamdan konuşuyor. Beklemediğim bir şeydi, kafamda hiç yoktu. İşte 'karşısına güçlü aday çıkartalım, şöyle yapalım, böyle yapalım.' Kulis dönüyor arkamdan yani. Bu beni çok rahatsız etti. Tek geçerli sebebim bu. Kinci bir insan değilim, beni yanlış anlamayın. İnsanların bir şeyi fark etmesini istiyorum. Aykut Hoca'nın bir lafı vardır: 'Gerçeklerin bir gün, gün yüzüne çıkmak gibi kötü bir tarafı vardır.' diye. O yüzden KT.Yarışmacı-2/ED, seni söylüyorum.

KT.Yarışmacı-2/ED: Bugün sizi, benimle alakalı kulis yaparken yakaladım. Şu an söylediğin şeyle öyle çelişiyorsun ki. Ama iyi ki benim ismimi verdin. Zaten sen söylemesen yazacaktınız. Çünkü onun için toplanmıştınız. Duydum, hepinizin surat şeklini gördüm. Hesaplayamadım onu. İster aptallık de ister saflık de. Ben senin adını vermedim. Güçlü bir aday çıkaralım, dedim KT.Yarışmacı-7/R'ye. Ama tekrar ediyorum sana, sizlerden öğrenmeye çalışıyordum onu da öğrenemedim.

KT.Yarışmacı-1/EK: Ben kulis yapmadım. Kimi, nerde gördün biliyorum. Hiçbir arkadaşım da...

KT.Yarışmacı-2/ED: (Lafını keserek) Ben gördüm sen de vardın.

bulunmaktadır. Öncelikli olarak KT.Yarışmacı-1/EK, takımı ile ilgili “kulis” yaptıklarına dair bir bilgi vermekte, bunun için özellikle KT.Yarışmacı-2/ED’yi suç almakta ve bundan rahatsız olduğunu kendisinin bu gibi bir yola asla başvurmadığını, “etik” davrandığını belirtmektedir. Buna karşılık olarak KT.Yarışmacı-2/ED, aynı suçlamaları KT.Yarışmacı-1/EK ve başka birkaç isime daha yöneltmekte ve onları “yalancılıkla” suçlamaktadır. Bu konuşmalarda her iki taraf da hem karşı tarafı hem de takımdaki diğer ismi verilen belirli yarışmacıları küçük düşürmekte ve çatışma yaratmaktadır.

Örnek 5’de⁶ KT.Yarışmacı-2/ED, karşı takımdan MT.Yarışmacı-7/MR’nin KT.Yarışmacı-1/EK’ya dair savunucu konuşma yapmasından sonra ona dair “küçük düşürücü” ifadeler kullanmakta ve MT.Yarışmacı-7/MR’nin bütün yarışmacılara dair “dedikodu” yaptığını, “arkalarından konuştuğu, yarışmacı arkadaşlarının yetersiz olduklarını, sorun çıkarttıklarını” söylediğini iddia ederek, “insanlarla alakalı bir şeyler söyleyip buraya geldiğinde insanların yüzüne çok güzel gülüyorsun,” ifadesi ile iki yüzlü olduğunu vurgulamakta ve aşağılamaktadır. Bu iddialara cevap olarak MT.Yarışmacı-7/MR karşı savunma yapmakta, sözlerinin bir gerçekliğinin olmadığını belirterek boş konuştuğunu ifade etmek için “ninni söylüyorsun” sözlerini söylemekte bu şekilde küçük düşürücü çatışma içerikli konuşmalar gerçekleştirmektedir.

2.Adım: Tartışmacı Adımların Saygınlığı Tehdit Edici Gizilgücü

Alçaltıcı bir girişimde bulunmadan, saygınlığı zedeleyici şekilde hareket etmektir. Rakibin söylediğinin aksini iddia etmek gibi durumlardır.

Bu “Tartışmacı adımların saygınlığı tehdit edici gizilgücü” adımı için Örnek-5’te yapılan karşılıklı suçlamalar da örnek gösterilebilecek iken Örnek-6’da⁷ yer alan MT.Yarışmacı-3/G’nin MT.Yarışmacı-7/Y tarafından kendisine yönlendirilen suçlamalara cevap vermekte, cevabında MT.Yarışmacı-7/Y’nin bu eleştirileri yapacak “yetkinlikte olmadığını” ima ederken “MT.Yarışmacı-7/Y’ciğim” ifadesi ile aslında sakin atışma olmayan bir konuşma yapmadığını vurgulamaktadır. Ama konuşmasında “Artı sen (MT.Yarışmacı-7/Y) ne yaptın? Biz, sende bir hata bulalım.” ifadesi ile kendisine yöneltilen suçlamaları karşı tarafa aktarmakta ve yarışmacı MT.Yarışmacı-7/Y’nin takım oyununda hiçbir iş yapmadığını ima ederek onun eleştirmeye hakkı olmadığını vurgulamakta bu şekilde ortaya çıkardığı çatışma ile saygınlığı tehdit edici gizilgücü belirten konuşma yapmaktadır.

KT.Yarışmacı-1/EK: Tamam benim söylediklerim doğru... Müsaade et, ben konuşayım. Hiçbir arkadaşım da bugüne kadar diyemez ki; ‘KT.Yarışmacı-1/EK geldi bize isim söyledi.’ Varsa söyleyin, lütfen söyleyin, rica ediyorum söyleyin. ‘KT.Yarışmacı-1/EK geldi isim söyledi’ deyin, ben de bu önlüğü buraya çıkartıp gideyim. Başka bir şey yok bu kadar.

⁶ Örnek-5: MasterChef Türkiye/15.Bölüm, Eleme Oylaması, 18 Eylül 2019.

KT.Yarışmacı-2/ED: Sen bu zamana kadar MT.Yarışmacı-2/MS’nin arkasından konuşan, ‘MT.Yarışmacı-2/MS gitsin’ diyen, ama yüzüne gülen, giden yarışmacı N (elenen yarışmacılardan biri)’nin arkasından konuşan, ‘gönder şunu KT.Yarışmacı-2/ED’ diyen. Bana takımımı satmam için güzel akıllar veren, sabote et diyen.... MT.Yarışmacı-7/MR, şimdi benim yalancı olduğumu söylüyorsa ne olur ki?

MT.Yarışmacı-7/MR: Eğer ben böyle bir şey söyledi isem beni oyundan diskalifiye edin, açık konuşuyorum.

KT.Yarışmacı-2/ED: MT.Yarışmacı-7/MR, serviste her gün bana insanlarla alakalı bir şeyler söyleyip buraya geldiğinde insanların yüzüne çok güzel gülüyorsun. Beni böyle olduğum için istemediniz. Çünkü ben sizin gibi oyun oynamıyorum. Ben gerçeğim. Siz oyun oynamaya gelmişsiniz. Ben yemek yapmaya, bir şeyler öğrenmeye geldim.

MT.Yarışmacı-7/MR: Bence sen çok iyi ninni söylüyorsun şu an.

⁷ Örnek-6: MasterChef Türkiye/14.Bölüm, Bireysel Dokunulmazlık Oyunu, 17 Eylül 2019.

MT.Yarışmacı-3/G: Krema kullandım, yoğurtları göremedim MT.Yarışmacı-7/Y’ciğim... Ama şerbeti ve keki sıcak olduğu için o öyle dağılıyordu, lezzetinde hiçbir problemi yoktu, bilmiyorum tadına baktın mı? Artı sen (MT.Yarışmacı-7/Y) ne yaptın? Biz, sende bir hata bulalım.

Örnek 7'de⁸ yer alan çatışma içerikli konuşma aynı takımda bulunan KT.Yarışmacı-6/M ile KT.Yarışmacı-2/ED arasında geçmekte. KT.Yarışmacı-6/M, KT.Yarışmacı-2/ED'yi doğrudan muhatap almakta, aralarında "güzel bir arkadaşlık" olduğunu, "dostluklarının her zaman baki" olduğunu ifade etmekte ve bu konuşmalardan sonra diğer yarışmacıların KT.Yarışmacı-2/ED'ye dair iddialarını destekler biçimde, geldiği günden beri kendisine diğer yarışmacıların kulis yaptıklarına dair konuşmalar yaptığını, "burada bir işler dönüyor burada kulis dönüyor," sözlerini herkese açıklayıp KT.Yarışmacı-2/ED'ye yöneltilen iddiaların doğruluğunu destekler amaçlı söylemde bulunarak saygınlığı tehdit edici gizilgücü kullanmaktadır. KT.Yarışmacı-2/ED ise bu konuşmanın karşılığında KT.Yarışmacı-6/M'nin daha sözü bitmeden lafını kesmekte, aynı saygınlık zedeleyici suçlamayı oluşturacak çatışmacı söylemle karşılık vererek sarf edilen ifadelerin "kendi cümleleri" olduğunu belirtmekte ve böyle bir şey olmadığını, uydurduğunu belirten bir konuşma yapmaktadır.

3. Adım: Dinleyiciye/Hakeme/Egemen Güce Hitap Etme

Bir davranışın kendisine zarar vereceğini düşünen bireyin, rakibine saldırması durumudur. İki yarışmacının da üst makam olan jüriye rakibin durumunu aktararak içinde bulunan durumun saygınlığını zedelediğini iddia etmektir. Bu durum bazen seyirci hedef alınarak da gerçekleşmektedir.

Örnek 8'de⁹ yer alan Yarışmacı-11/K ve Yarışmacı-4/MS arasındaki çatışma içerikli konuşmalarda jüri muhatap alınmakta birbirlerine değil jüriye hitap edilmektedir. Yarışma moderatörlüğü konumunda bulunan jüriler, hem yarışma etapları öncesi hem yarışma sürecinde doğrudan sorular sormakta yarışmacıların hem birbirleri hem de kendi durumları hakkındaki görüşlerine başvurmaktadırlar. Jürilerin bu stres ve rekabet ortamında yaptıkları bu konuşma yarışmacıları karşı karşıya getirmektedir. Bunun yanı sıra yarışmacılar bazı durumlarda rakip yarışmacıyı değil, jüriye muhatap alarak konuya dair konuşmalar yapmaktadır. Yarışmacı-11/K'nın jürinin kendisine sorduğu soruyu kendisine hakaret olarak algılayan Yarışmacı-4/MS, "Bizi rakip göremiyor. Biz de bu şekilde yorumluyoruz kendimiz," sözleri ile Yarışmacı-11/K'nın iddialı çıkışına cevap olarak onun rekabet ortamında rakip alınmayacak bir yarışmacı olduğunu ima ederek, bunu jüriye hitaben söyleme yolu ile onaylatmak istiyor.

⁸ Örnek-7: MasterChef Türkiye/15.Bölüm, Eleme Oylaması, 18 Eylül 2019.

KT.Yarışmacı-6/M: KT.Yarışmacı-2/ED, ben buraya geldiğimden beri... senle güzel bir arkadaşlığımız var dimi. Seçimlerden beri. Arkadaşlığım bozulmasın istiyorum.

...

KT.Yarışmacı-6/M: Buraya geldiğim andan itibaren yanımdan ayrılmıyorsun arkadaşlığın dostluğun her zaman bakidir. Ben de KT.Yarışmacı-6/M burada bir işler dönüyor burada kulis dönüyor.

KT.Yarışmacı-2/ED: Ben mi? 'Burada bir işler dönüyor' cümlesi kurdum. Size inanamıyorum.

KT.Yarışmacı-6/M: Velivelvekil... Yemin ediyorum... 'Daha çok kalmak istiyorum KT.Yarışmacı-6/M burada' bunları sen söyledin bana.

KT.Yarışmacı-2/ED: Kendi cümleleriniz...

KT.Yarışmacı-6/M: İnanamıyorum sana ...

⁹ Örnek-8: MasterChef Türkiye/37.Bölüm, Kaptanlık Oyunu, 28 Ekim 2019.

Jüri-3/M: Ben Yarışmacı-11/K'ya bir soru daha sormak istiyorum. Yarışmacı-11/K isim vermeden söyleyebilirsiniz. Kaç kişi sizin rakibin burada?

Yarışmacı-11/K: Yarışmacı-1/B, Yarışmacı-7/C ve Yarışmacı-12/R.

Jüri-3/M: Diğerleri ...

Yarışmacı-11/K: Şu an için değil...

Yarışmacı-4/MS: Şefim biz katılıyoruz, doğru söylüyor. Bizi rakip göremiyor. Biz de bu şekilde yorumluyoruz kendimiz. Bizim için bir sıkıntı yok.

Örnek 9'da¹⁰ ise çatışma içerikli konuşma Yarışmacı-11/K ve Yarışmacı-6/S arasında geçiyor. Yarışmacı-11/K'nın başka bir bölümde bazı yarışmacılara meydan okumasını hatırlatan cevap olarak, "profesyonellikle devam edeceğim," sözlerini söylemekte kendini bu meseleyi devam ettiren yarışmacılardan soyutlayarak etik bir davranış sergilediğini ima ederken diğer yarışmacıları suçlayıcı ifadelerde bulunmaktadır. Bu ifadeler karşısında Yarışmacı-6/S, jürileri muhatap alarak, "cevap bile vermek istemiyorum... Ben özgüven çok severim ama içi boş bir özgüven..." sözleri ile Yarışmacı-11/K'ya dair saygınlık zedeleyici sözler sarf etmektedir.

Örnek 10'da¹¹ ise Yarışmacı-2/E'nin kendisine dair yaptığı açıklamaları hafifletmek ve yarışmacıya dair olumsuz düşünceleri vurgulamak amacı ile Yarışmacı-4/MS jürileri muhatap alarak, "ayaklarım şu an tirtir titriyor... çok korkuyorum..." gibi ifadeler ile karşı tarafın saygınlığını zedeleyici ve çatışma oluşturu bir konuşma gerçekleştirmektedir.

4. Adım: Kişisel (Art)Niyetler Olduğunu Söyleme

Bu adım, rakip ile ilgili kişisel art niyetleri olduğunu iddia etmektir. Rekabet ortamında bu niyetler kişinin onuru/saygınlığı ile ilgili olabilir.

Örnek 11'de¹² KT.Yarışmacı-2/ED yaşadığı tartışma sonrasında dış çekimde yaptığı yorumda "Beni anlamayacaklar, bunu net anladım bugün" sözleri ile yarışmacı arkadaşlarının "art niyetli" olduğunu vurgulamakta, kendisine dair herkesin algılarının kapalı olduğunu belirterek haklılığını savunma amacı ile yarışmadaki rakiplerinin kişisel (art)niyetleri olduğunu söylemektedir.

Örnek 12'de¹³ ise MT.Yarışmacı-6/A etap öncesi yapılan konuşmaları dış çekimde yorumlayarak TK.Yarışmacı-2/ED'nin "herkesi birbirine düşürdüğünü" vurgulamakta, TK.Yarışmacı-2/ED'nin bunu yapmasında art niyet olduğunu ifade etmektedir.

Örnek 13'de¹⁴ ise etap öncesi yapılan konuşmada KT.Yarışmacı-2/ED, kendisinin "dürüst... gerçek..." olduğunun altını çizerek, rakiplerinin art niyetli olduğunu ima etmek

¹⁰ Örnek-9: MasterChef Türkiye/37.Bölüm, Kaptanlık Oyunu, 28 Ekim 2019.

Yarışmacı-11/K: Bütün takıma meydan okumadım. Geçen hafta gergin bir hafta, zor bir haftaydı. Geçen hafta geçti, bu hafta yeni bir hafta, herkes bunun farkında. Gidenler de belli, artık şakası yok bu için. Ben aynı profesyonellikle devam edeceğim.

Jüri-3/M: Yarışmacı-6/S'ye cevap hakkı verir.

Yarışmacı-6/S: Bana döneceğini biliyordum. Şefim, cevap bile vermek istemiyorum. Ben özgüven çok severim, ama içi boş bir özgüven. Bana geçen hafta dedi ki; 'Ne yaptın sen, 3 tane yemeği yapamadın.' dedi. Evet, ben o yemeklerde başarısız oldum. Fakat ben birden çok yemek yapmaya çalışıyorum. Kaptana orada birçok şeyde yardımcı olduğum için, kendi yemeğime konsantre olmadığım için sıkıntı oldu. Ama Yarışmacı-9/K ne yaptı? Hamsiyi başkası ayıkladı, içini Yarışmacı-5/MR yaptı, kızartmasını Yarışmacı-10/EK yaptı. Çorbada da aynısı oldu. Mercimeği koydun suyunu ayarlamamışsın. Havucunu patatesini Yarışmacı-3/G'ye doğratmışsın, sosunu Yarışmacı-7/C yapmış, 'Mercimek çorbası yaptım, çorbama sahip çıkıyorum.' diyor. Ben başarılı insanı sonuna kadar takdir ederim, ama bir şey göremediğim için bana onun boş özgüveni bir şey ifade etmiyor.

¹¹ Örnek-10: MasterChef Türkiye/37.Bölüm, Kaptanlık Oyunu, 28 Ekim 2019.

Yarışmacı-2/E: Bazı insanların hedef tahtası haline gelmişim... Anlamıyorum ben burada zayıf halka değil herkesin korktuğu bir insanım.

Jüri-3/M: Vayyy anam vay...

Yarışmacı-4/MS: Şefim, ayaklarım şu an tirtir titriyor, Yarışmacı-2/E'den çok korkuyorum. Vallahi anlatamam... Ayağım şu an titriyor... Yani şöyle söylüyorum...

¹² Örnek-11: MasterChef Türkiye/15.Bölüm, Eleme Oylaması, 18 Eylül 2019.

Dışçekim

KT.Yarışmacı-2/ED: Beni anlamayacaklar, bunu net anladım bugün. Ben kendimi ne kadar ifade edersem edeyim. Çok konuştum, çünkü kendimi ifade etmeye çalışıyorum, kendimi anlatmaya çalışıyorum, ama algı kapanmış. Beni asla dinlemiyorlar, duymuyorlar ve anlamak istemiyorlar.

¹³ Örnek-12: MasterChef Türkiye/15.Bölüm, Eleme Oylaması, 18 Eylül 2019.

Dışçekim:

MT.Yarışmacı-6/A: Genel olarak insanları şu güne kadar birbirine düşürdü, TK.Yarışmacı-2/ED. Çünkü herkesle kavgası, tartışması var.

¹⁴ Örnek-13: MasterChef Türkiye/15.Bölüm, Eleme Oylaması, 18 Eylül 2019.

için, “Siz oyun oynamaya gelmişsiniz.” ifadelerini kullanmaktadır. Kendisinin bu durumdan farklı olduğunu, iyi niyet taşıdığını belirtmek için de, “Yemek yapmaya, bir şeyler öğrenmeye geldim.” sözlerini kullanmaktadır.

5. Adım: Bilgi Düzeylerine İlişkin Adımlar ve Zıtlıkların Dinamikleri

Çatışma ortamları sadece olumsuz algılanmamalıdır. Çatışmanın gelişim içinde bir dinamik olduğu durumlar vardır. İşlevsel olarak bir bireyin bu ortamda bilgi düzeyi gelişebilmektedir. Bu durumda haklı olduğunu iddia eden rakip, diğerlerine yeni bir bakış açısı, yeni bir bilgi sağlayabilir.

Örnek 14'te¹⁵ KT.Yarışmacı-5/FB'nin söyleminde takım kaptanlığı yapmış yarışmacı KT.Yarışmacı-4/B'ye “çok iyi aşçı... çok yetenekli...” olduğunu söyleyerek söylemine savunulabilir bir bakış açısı getirmektedir. Sonrasında ise “ama” diyerek sözüne devam etmekte ve KT.Yarışmacı-4/B'nin “liderlik” özelliğini sorgulamaktadır. “Öğrenmen gereken şeyler, geçmen gereken yollar var. Özellikle liderlik gibi... Potansiyelin üstüne bir liderlik yaptın.” ifadeleri ile KT.Yarışmacı-4/B'nin kendini geliştirmeye ihtiyacı olduğuna dair gereklilikleri söyleyerek bilgi düzeyine yönelik çatışma içerikli konuşma yapmakta ve gelişim göstermesinin şart olduğunu vurgulamaktadır.

Örnek 15'te¹⁶ ise yine KT.Yarışmacı-4/B'nin “liderlik” özelliğine yönelik olarak KT.Yarışmacı-1/EK bir konuşma yapmaktadır. KT.Yarışmacı-1/EK, kaptan olarak KT.Yarışmacı-4/B'ye çok bir iş düşmediğini, “Kaptanlığını burada ön plana çıkartan şey bizim uyumlu çalışmamızdı”, “Sana kaptanlık olarak çok bir şey düşmüyor”, “Hepimiz elimden geldiğince canla başla o görevi yerine getirdik” söylemleri ile takım yarışmacılarının daha iyi olduğunu vurgulamaktadır. Hatta, “Nüanslara, dipnotlara, onlara, bunlara çok fazla dahil olmadın” ifadeleri ile KT.Yarışmacı-4/B'nin liderlik konumunda eksik olduğunu belirtmektedir. Söylemine savunulabilir bir bakış açısı getirmek için ise KT.Yarışmacı-4/B'nin bu eksikliğini “Yaşından, yöneticilik vasfın yokluğundan, tecrübe eksikliğinden” kaynaklanabileceğini vurgulayarak bilgi düzeylerine ilişkin çatışma içerikli konuşma yapmaktadır. KT.Yarışmacı-1/EK konuşmasının devamında KT.Yarışmacı-3/O'ye yönelik söyleminde “Stresi kaldıramadın”, “Belki işine gücüne daha çok zaman ayırırsın yarın elenirsen”, “...rahatsızlığın, tedavin...” sözlerini ifade etmekte ve yarışmacı KT.Yarışmacı-

KT.Yarışmacı-2/ED: MT.Yarışmacı-7/MR, serviste her gün bana insanlarla alakalı bir şeyler söyleyip buraya geldiğinde insanların yüzüne çok güzel gülüyorsun. Beni böyle olduğum için istemediniz. Çünkü ben sizin gibi oyun oynamıyorum. Ben gerçeğim. Siz oyun oynamaya gelmişsiniz. Ben yemek yapmaya, bir şeyler öğrenmeye geldim.

¹⁵ Örnek-14: MasterChef Türkiye/15.Bölüm, Eleme Oylaması, 18 Eylül 2019.

KT.Yarışmacı-5/FB: (KT.Yarışmacı-4/B'ye) Kesinlikle çok iyi aşçısın, çok yeteneklisin. Hatta bu işin büyüsunü sürdürebilecek yeteneklerin de var. Daha bir sürü şey söyleyebilir. Ama öğrenmen gereken şeyler, geçmen gereken yollar var. Özellikle liderlik gibi. Şu an kötü bir liderlik yaptığını düşünmüyorum. Potansiyelin üstüne bir liderlik yaptın. Benim bu kararı vermemdeki tek sebep MT.Yarışmacı-4/C'nin kaptanlığıydı. MT.Yarışmacı-4/C'nin tatlıyı ufak kaplarda sunması onlara galibiyet getirdi, bize mağlubiyet. Sadece bunun için seni yazdım.

¹⁶ Örnek-15: MasterChef Türkiye/15.Bölüm, Eleme Oylaması, 18 Eylül 2019.

KT.Yarışmacı-1/EK: (KT.Yarışmacı-4/B'ye) Kaptanlığını beğenmemek değil, orada küçük bir nüans var. Hepimiz enteresan bir şekilde, tahmin etmeyeceğim bir şekilde uyumlu çalıştık. Aslında senin kaptanlığını burada ön plana çıkartan şey bizim uyumlu çalışmamızdı. Sana kaptanlık olarak çok bir şey düşmüyor. Düşen sadece şu idi; görev verdin, hepimiz elimden geldiğince canla başla o görevi yerine getirdik. Onun dışında nüanslara, dipnotlara, onlara, bunlara çok fazla dahil olmadın. Sadece bunun için eleştireceğim. Yaşındandır olabilir, yöneticilik vasfın yoktur, tecrübe eksikliği vardır. Umarım ilerleyen zamanlarda çok iyi yönetici olursun. Zaten şeflerin de dediği gibi biz burada MasterChef arıyoruz yani usta yönetici arıyoruz. Bireysel olarak evet, rakiplerimden ciddi anlamda düşündüğüm rakiplerden birisin, bunun için seni tebrik ediyorum. Umarım yöneticiliğin de ilerleyen dönemde daha başarılı olur. (KT.Yarışmacı-3/O'ye) Sanırım buradaki stresi kaldıramadın KT.Yarışmacı-3/O abi, ben bunu düşünüyorum. Belki işine gücüne daha çok zaman ayırırsın yarın elenirsen. Gönlüm razı değil ama rahatsızlığın, tedavin... İşine gücüne aylene daha çok vakit ayırırsın. Hayırlı olsun.

3/O'nun bu yarışma için "yetersiz" olduğunu vurgularken söylemine savunulabilir bir bakış açısı getirmektedir.

6.Adım: Açık Bir Şekilde Sözünü Geri Alma

Çatışma ortamlarında bu adıma nadiren rastlanmaktadır. Nedeni ise böyle bir durumda hatalı olduğunu kabul ediş vardır. Yani kişisel onurla yakından ilgilidir. Sözünü geri alma durumu taviz olarak da ifade edilebilir, bu durum çatışmayı etkilemeyebilir, başka adımlara destek olabilir. Bunların yanı sıra yeniden düzleme durumu ise daha sık rastlanır. Çatışmanın ilk çıkış noktasının yeniden ifade edilerek kişinin sonunda haklı çıkma amacına yardımcı olma durumu bulunur.

Örnek 16'da¹⁷ MT.Yarışmacı-6/C kendisine MT.Yarışmacı-7/Y tarafından yöneltilen suçlamalar ve çatışma içerikli konuşmalar karşısında "Ben tamamen hatalıyım.... MT.Yarışmacı-5/MS kurtarmak için her şeyi yaptı.... Ben gerçekten suçluyum, hatalıyım kabul ediyorum..." ifadeleri ile bu tartışma ortamından geri adım atmaktadır.

Örnek 17'de¹⁸ ise Örnek 4'te gerçekleşen KT.Yarışmacı-2/ED ve KT.Yarışmacı-1/EK arasındaki tartışma sonunda KT.Yarışmacı-2/ED, "KT.Yarışmacı-1/EK ile hiçbir problem yaşamadığımı.... Hiçbir sorun yaşamadığımı.... Onun her zaman efendiliğini, iyiliğini..." söylemleri ile çatışma içerikli konuşmalardan geri çekilme durumundadır.

Örnek 18'de¹⁹ ise KTYarışmacı-5/FB'nin örnek 14'te KT.Yarışmacı-4/B'ye yönelik söylemleri ve diğer takım kaptanı ile karşılaştırarak "liderlik/kaptanlık" konusundaki yetersizlik vurgularından sonra "total kıyaslama yapamam... Belki ondan önde olabilirsin.." ifadeleri ile çatışma içerikli konuşmadan geri adım atmaktadır.

7. Adım: Duyguların ve Kişisel Değerlendirmelerin Belirtilmesi

Çatışma içerikli konuşmalarda bulunan ifadelerden biri de nefret, hoşnutsuzluk veya sinir duygularının belirtilmesidir. Bu duyguların açık şekilde ifade edilmesinin çatışmada işlevi vardır.

Örnek 19'da²⁰ yarışmacı Yarışmacı-6/S jürinin kendisine söz vererek çatışmaya cevap verme imkânı ile Yarışmacı-11/K'yi hedefinde jüriyi muhatap alarak "Yarışmacı-

¹⁷ Örnek-16: MasterChef Türkiye/14.Bölüm, Bireysel Dokunulmazlık Oyunu, 17 Eylül 2019.

MT.Yarışmacı-7/Y: Ahtapot, MT. Yarışmacı-6/C yüzünden olmadı. Çünkü o, bize koymayın, dedi. Bir kişi daha var o da MT.Yarışmacı-5/MS, o da gamsızın teki.

MT.Yarışmacı-6/C: Ben tamamen hatalıyım o konuda, hiçbir arkadaşımı suçlamıyorum. Tamamen benim hatam. MT.Yarışmacı-5/MS için dediklerine katılmıyorum. Çünkü MT.Yarışmacı-5/MS kurtarmak için her şeyi yaptı.

MT.Yarışmacı-7/Y: Evet, kurtarmak için ketilda ahtapot yaptık.

.....

MT.Yarışmacı-6/C: Ben gerçekten suçluyum, hatalıyım kabul ediyorum. Dokunulmazlığa kim çıkarsa çıksın da benim adımlı yazarsa benim için hiçbir sıkıntı yok. Çünkü hatalıyım, kabul ediyorum.

¹⁸ Örnek-17: MasterChef Türkiye/15. Bölüm, Eleme Oylaması, 18 Eylül 2019.

KT.Yarışmacı-2/ED: Bugüne kadar burada KT.Yarışmacı-1/EK ile hiçbir problem yaşamamış, hiçbir sorun yaşamamış ve onun her zaman efendiliğini, iyiliğini... Beni çok da savunmuştur, birçok konuda. Ben asla karıştırmam, adalet tarafım çok yüksektir benim, MT.Yarışmacı-7/MR. oradan atlayıp da senin KT.Yarışmacı-1/EK'yi savunma gibi bir durum söz konusu değil. Ben bugün şahit olduğum şeyi söylüyorum.

¹⁹ Örnek-18: MasterChef Türkiye/37. Bölüm, Kaptanlık Oyunu, 28 Ekim 2019.

KTYarışmacı-5/FB: (KT.Yarışmacı-4/B'ye) Tam olarak total kıyaslama yapamam. Belki ondan önde olabilirsin, ama o son dokunuş. O son ufak dokunuşla kaybettik ya orada çıkarılmış bir günah olarak düşünebilirsen.

²⁰ Örnek-19: MasterChef Türkiye/37. Bölüm, Kaptanlık Oyunu, 28 Ekim 2019.

Yarışmacı-6/S: Şefim, ben herkesle ağız dalaşına da giriyorum, çok kendini tutabilen bir insan olmadığım için tutamıyorum kendimi ve giriyorum. Ama Yarışmacı-11/K'nin tarzı o kadar tahrik edici ve rahatsızdı ki, çok rahatsız oldum kendin o yüzden ona cevap bile... İlk kez bir yarışmacıyı yok sayıp bu kadar rahatsız olduğum bir insan olamaz.

11/K'nin tarzı o kadar tahrik edici ve rahatsız edici" şeklinde rakibinden duyduğu hoşnutsuzluk ve sinir duygularını vurgulamakta ve devamında da "Yarışmacıyı yok sayıp bu kadar rahatsız olduğum bir insan olamaz." diyerek çatışma içerikli konuşmasına devam etmektedir.

8. Adım: Duygulara ve Değerlendirmelere Saplanıp Kalma

Çatışma içerisindeki iki tarafın zıtlık içinde bir durumda ya da duyguda kalması ve bunun devamlı olarak tekrar etmesi halidir. Sözlerle ifade edilen bu durumda saplanılıp tekrar edilen duygu ve değerlendirmeler çatışma sürecini sürekli hale getirir.

Örnek 20'de²¹ Yarışmacı-4/MS duygularını ve kişisel değerlendirmelerini içeren çatışma içerikli konuşmasında bu defa hedefe Yarışmacı-2/E'yi almaktadır. Yarışmacı-4/MS, Yarışmacı-2/E'ye karşı nefretini ve sinirini kesin bir şekilde dile getirerek uzun bir süre kendisi ile mücadele edeceğini ima etmektedir. "Mükemmel yemek yapsan dahi seni göndereceğim...", "Mükemmel yemek yapsan dahi elime düştüğünde potadasın." ifadeleri ve sonrasında, "Benim canım seni göndermek istiyor. Valla o kadar rahatım. Hiç pişmanlık hissetmiyorum ben." sözleri ile de duygularını vurgulamakta ve rakibini yarışmadan eleyeceğini, kendisini hedefe aldığını açıkça belirtmektedir.

SONUÇ

Televizyon reality yarışmalarında çatışma içerikli konuşmaların yapılıp yapılmadığının tespit edilmesi" ve "Bu çatışmanın nasıl ve ne kadar yer aldığı, rekabet ve stres durumunda ne kadar öne çıktığı, anlatı yapısı içinde ne kadar yer verildiğinin incelenmesi" amacı ve problemiyle yola çıkarak, TV programlarındaki yarışmalarda stresli ortam ve rekabet duygusu ile ortaya çıkan çatışmaları Karahanlı (2009)'dan aktardığımız "karşıdaki kişiye saldırma, onu küçük düşürme, saygınlığını zedeleme, dinleyiciye şikayet etme, kişisel art niyetlerinin olduğunu vurgulama, eksikliklerini belirtme, çatışma içerikli konuşmalardan geri çekilme konusunda adımlar atma, yeniden düzenlemelerde bulunma, duyguların ve kişisel değerlendirmelerin belirtilmesi" olarak sıralanan adımlara dayanarak çatışma içerikli konuşmalar örneklerle ortaya konulmuştur.

Yapılan incelemeler sonrasında MasterChef Türkiye yarışmasında çatışma içerikli konuşmalara örnekler sunulmuş, yarışmacıların rekabet duygusu, kişisel özellikleri, duygusal yaklaşımları, yarışma ve eleme stresinden kaynaklanan gerginlikleri sebebi ile çatışmanın var olduğu tespit edilmiştir. Bu çatışmaların çıkış noktası genellikle farklı nedenlerle olsa da genellikle rekabetin verdiği durumlar, elenme stresi ile birbirlerine dair suçlamalar şeklindedir.

Yarışma moderatörlüğü konumunda bulunan jürilerin ise hem yarışma etapları öncesi hem yarışma sürecinde doğrudan sorular sordukları, yarışmacıların birbirleri ve kendi durumları hakkındaki görüşlerine başvurdukları gözlemlenmiştir. Ayrıca yarışmacıların birbirlerine söyledikleri sözleri tekrar gündeme getirdikleri, bunun yanı sıra elenme ve rekabete dair vurgularda bulunarak etap yarışmalarında kaybetme nedenleri ve kaybetmenin kim suç

²¹ Örnek-20: MasterChef Türkiye/37. Bölüm, Kaptanlık Oyunu, 28 Ekim 2019.

Yarışmacı-2/E: Beni böyle hedef gösterir şekilde konuşma ben her yerde vardım.

Yarışmacı-4/MS: Ben söylüyorum, sana söz veriyorum, Yarışmacı-2/E. mükemmel yemek yapsan dahi seni göndereceğim...

....

Yarışmacı-4/MS: Mükemmel yemek yapsan dahi elime düştüğünde potadasın. Benim için bitti... Bu kadar...

Yarışmacı-2/E: Yarışmacı-4/MS kendini göstermiş oldun, teşekkürler, herkes görecektir.

Yarışmacı-4/MS: Benim için bitti... Bu kadar...

Yarışmacı-2/E: Ayıp, ayıp Yarışmacı-4/MS. çok ayıp.

Yarışmacı-4/MS: Ayıp değil, gayet normal. Benim canım seni göndermek istiyor. Valla o kadar rahatım. Hiç pişmanlık hissetmiyorum ben

olduğu soruları ile çatışma ortamı yarattıkları görülmüştür. Jürilerin bu stres ve rekabet ortamında yaptıkları bu konuşmalar yarışmacıları karşı karşıya getirmiştir.

Tüm bu çatışmalar eşliğinde MasterChef Türkiye programındaki yarışmacıların küçük düşürme, saygınlı zedeleme, karşı tarafın art niyetleri olduğunu ifade etme, ötekileştirme gibi söylemlerde bulunduğu belirlenmiştir.

Kitle iletişim araçları arasında popüler kültür temsilcilerinden biri olan televizyon, ülkemizdeki nüfusun %99'undan fazlasının hanesinde vardır. İzleyicilerin ekran karşısında sayısız saatler harcarken farkında olarak ya da olmayarak televizyonda gösterilen etkinlik ve davranışları örnek almaya başladıkları yıllardır yapılan araştırmalarla ortaya konduğu ifade edilmiştir.

Tüm bunlardan yola çıkıldığında televizyonlardaki yarışma programlarında izlenen halktan bireyler, televizyon yıldızları gibi insanların nasıl bir davranışa sahip olmaları gerektiğine dair izleyicilerin zihinlerine bir imaj yerleştirildiği görülmektedir. Bu nedenle, izleyicilerin televizyondaki bireyler gibi davranmaya çalışmaları kaçınılmaz bir durumdur. Televizyonda en çok izlenen programlardan biri olan yarışma programı MasterChef Türkiye'de yapılan analizler ile gözlemlendiğimiz çatışmacı tavırların, program esnasında rakiplerine karşı çatışma içerikli konuşmaların, izleyici konumundaki bireyler için örnek oluşturması olası bir durumdur.

Çalışmamızın veri tabanını oluşturan MasterChef Türkiye yarışmasında rekabet ve stres ortamları etkisiyle yarışmacılar arasında ve yarışmacı-jüri arasında çatışma içerikli söylemler vardır. Çatışma içerikli konuşmaların çıkış noktaları rekabet, elenme stresi, ekip halinde yarış kaybetmelerde birinin suçlanması gibi durumlardır. Çatışma taraflarını oluşturan yarışmacıların dışında jüriler bir yandan çatışmanın çıkış noktalarından biri olurken diğer yandan kişilerin birbirlerine davranışlarındaki aşırılık durumunda müdahale ederek çatışmayı sonlandırmışlardır. MasterChef Türkiye yarışmasında küçük düşürme, saygınlı zedeleme, karşı tarafın art niyetleri olduğunu ifade etme, ötekileştirme gibi durumlar meydana gelmiştir.

KAYNAKÇA

Akgün, E. ve Çam, O. "Kişilerarası İlişkilerde Çatışma ve Çatışma Yönetimi", Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi 23 (2), s. 207-221, 2007.

Bumin, B. "İşletmelerde Organizasyon Geliştirme ve Çatışmanın Yönetimi", Ankara: G.Ü. İ. ve İ.B.F. Yayını, 1990.

Dökmen, Ü. "İletişim Çatışmaları ve Empati" (20. Baskı). İstanbul: Sistem Yayınları, 2002.

Efegil, E. ve Albayrakoğlu, E. P. "Türkiye'nin Yakın Havzasındaki Devlet-İç Çatışmaların Analizleri"(1. Baskı), İstanbul, Gündoğan Yayınları, 2015.

Ersoy, M. "Televizyon Şovları ve Nefret Söylemi", Erişim tarihi: 22.12.2019,

http://i-rep.emu.edu.tr:8080/jspui/bitstream/11129/2517/1/Ersoy_televizyon.pdf

Grimshaw, A. D. "Conflict talk: Sociolinguistic investigations in conversations" Cambridge, Birleşik Krallık: Cambridge University Press. 1990.

Gürgen, H. "Örgütlerde İletişim Kalitesi", İstanbul: Der Yayınları, 1997.

Karahan, F. "Bireyler Arasında Çatışma İçerikli Konuşmaların Söylem Çözümlemesi", Dilbilim Araştırmaları, 2009/1, s. 11-34, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 2009.

Karicioğlu, F., Kahya, C. ve Buzkan, K. "Çatışma Yönetim Stratejisinin Tahmin Edicileri Olarak Örgütsel Kültür Tipleri", Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 26, Sayı: 1, s. 77, 2012.

- Karip, E. "Çatışma Yönetimi", 6. Baskı, Ankara: Pegem Yayıncılık, 2015
- Karip, E. "Kişiler Arası Çatışma", Buca Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı 21, s.2-21, 1999.
- Kavalcı, Z. "Çatışma Çözme Becerileri Eğitimi Programının Üniversite Öğrencilerinin Çatışma Çözme Biçimleri Üzerine Etkisi". Yayınlanmamış, Yüksek Lisans Tezi Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.
- Kırık, A. M. "Yarışma Programlarının Topluma Yansıması", Katılım Finans Dergisi, 2018. Erişim: <https://katilimfinansdergisi.com.tr/yarisma-programlarinin-topluma-yansimasi/>
- Rahim, M. A. "Toward a Theory of Managing Organizational Conflict", The International Journal of Conflict Management, Vol.13, No.3, s.206- 235, 2002.
- Orlando, J. Proppian Analysis: "Propp and the Folktale of "Reality" Television", www.ocw.mit.edu
- Wood, L. A., Kroger, R. O. (1994). "The analysis of facework in discourse: Review and proposal". Journal of Language and Social Psychology, 13, s. 248-277.
- Yıldırım, S. "Reality Televizyon Programları ve Söylem Yapılarının Oluşturulması", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007
- MasterChef Blog, Erişim: <http://masterchefturkiyeyarismasi.blogspot.com/p/masterchef-konsepti-secmeler-ve-yarisma.html>, 2019.